МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту
“_____” _____ 2023 р.
Зав. кафедри, д.е.н., професор
_____Людмила МЕЛЬНИК

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В КСП «РОДНИКІВКА» УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ.

Виконала – студентка 2 курсу, групи 22 м-о
освітньої програми «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 Облік і оподаткування
Салій Яна Юріївна

Науковий керівник – к.е.н., доцент
Крочак Оксана Іванівна

Умань – 2023

Реферат

на кваліфікаційну роботу магістра:
«Організація бухгалтерського обліку в КСП "Родниківка" Уманського району Черкаської області та шляхи її удосконалення» студентки факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету садівництва
Салій Яни Юріївни

Бухгалтерський облік займає важливе місце в системі управління підприємством, оскільки він здійснює збір, вимірювання, реєстрацію, обробку та передачу інформації щодо процесів виробництва, розподілу, обміну і споживання ресурсів підприємства. При цьому він потребує належної організації, тому що ефективна організація обліку передбачає створення гнучкої, оптимальної та багатофункціональної системи, орієнтованої на забезпечення вихідною обліковою інформацією користувачів. Саме тому кваліфікаційна робота є актуальною, а дослідження мають практичне значення.

Робота базується на даних КСП «Родниківка» Уманського району Черкаської області, нормативно - правових актах матеріалах наукових видань, посібників та статей з даної проблеми. Структурно робота складається з трьох розділів. Основний обсяг роботи становить 50 сторінок. Робота містить 11 рисунків, 8 таблиць, а також 3 додатки. Кількість використаних джерел становить 51 найменування.

Перший розділ – теоретичний. У ньому висвітлено теоретико – методичні питання організації бухгалтерського обліку у підприємствах.

Другий розділ – практичний. У ньому проаналізовано організаційно-економічний стан підприємства, а також охарактеризовано організацію ведення бухгалтерського обліку.

Третій розділ – практичний і містить пропозиції щодо удосконалення організації бухгалтерського обліку підприємства.

Резюме: Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних, методичних і практичних проблем організації бухгалтерського обліку в КСП «Родниківка» Уманського району Черкаської області. В роботі також обґрунтовано шляхи вдосконалення організації бухгалтерського обліку.

Ключові слова: облікова політика, бухгалтерський облік, управлінський облік.

Summary: The qualification work is devoted to the study of theoretical, methodical and practical problems of the organization of accounting in KSP "Rodnikivka" of the Uman district of the Cherkasy region. The work also substantiates ways of improving the organization of accounting.

Keywords: accounting policy, accounting, management accounting.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства

2.2. Організація бухгалтерського обліку у підприємстві

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. Важливим елементом економічної системи будь-якого підприємства, без знання якого неможливе його ефективне управління є бухгалтерський облік. За його даними користувачі можуть отримати інформації, яку можна використати для прийняття та реалізації управлінських рішень. Оптимальному використанню ресурсів сприяє, ефективна організація обліку. Також вона мінімізує витрати виробництва.

Для того, щоб бухгалтерський облік міг забезпечити реалізацію поставлених перед ним завдань він повинен бути належним чином організованим. Недооцінка організаційного аспекту обліку тягне за собою неузгодженість між системою інформації та системою управління підприємством [40].

Правильно організований бухгалтерський облік дозволяє вдосконалити документування господарських операцій та їх документообороt, ефективно використовувати час облікових працівників, здійснювати облік за найменших витрат на його ведення тощо.

Організація бухгалтерського обліку – це цілеспрямована діяльність керівників підприємства по створенню, постійному впорядкуванню та удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів [6].

Питанням організації бухгалтерського обліку присвячена значна кількість праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Вивченням проблем організації бухгалтерського обліку займалися такі вчені, як Ф.Ф. Бутинець, Й.Я. Даньків, В.П. Завгородній, М.В. Кужельний, В.С. Лень, О.В. Олійник, М.Я. Остап'юк, М.С. Пушкар, Я.В. Соколов, В.В. Сопко та багато інших науковців. Вони розглядали питання організації обліку в цілому у підприємствах, так і на окремих ділянках господарської діяльності. Та передбачити все неможливо, тому є ще багато питань, які потребують вивчення і які є підґрунтям для подальших наукових досліджень.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення питань організації бухгалтерського обліку у КСП «Родниківка» та розробка пропозицій щодо її можливого удосконалення. Щоб досягти поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- розглянути порядок застосування різних форм організації та ведення бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах та його нормативно-правове забезпечення;
- дослідити забезпеченість підприємства виробничими ресурсами;
- проаналізувати основні фінансово-економічних показники діяльності підприємства;
- визначити місце і роль технічної складової частини організації обліку у загальній системі організації облікового процесу у КСП «Родниківка»;
- визначити напрямки удосконалення організації бухгалтерського обліку.

Об'єктом наших досліджень є вивчення організації бухгалтерського обліку в КСП «Родниківка» Уманського району Черкаської області.

Предметом дослідження є сукупність методичних, теоретичних, організаційних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та вплив їх на фінансовий стан підприємства.

Теоретичною, методичною та інформаційною основою кваліфікаційної роботи є законодавчі акти України, національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, які регламентують організацію його ведення, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, наукові видання, фінансова та статистична звітність КСП «Родниківка».

Методи досліджень. У роботі використано загальнонаукові та специфічні методи, які дозволяють системно вирішувати проблемні завдання з обраного напряму дослідження. До таких методів слід віднести наступні: метод теоретичного аналізу, діалектичний, методи спостереження, порівняння та групування. Для висвітлення результатів дослідження у роботі використано монографічний метод, табличний та абстрактно - логічний методи.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Для забезпечення успішної роботи сільськогосподарських підприємств в них має бути добре налагоджена система управління, яка передбачає такі процеси: отримання необхідної інформації та її обробка, прийняття рішень та їх виконання, оцінка результатів виконання прийнятих рішень. Вся необхідна інформація користувачами береться з облікової системи підприємства, яка є першоджерелом створення інформаційного поля для реалізації усіх інших функцій управління. Показники, які використовуються у процесі прийняття управлінських рішень, беруться з бухгалтерського обліку і представляються у вигляді звітної інформації. Ця інформація формується за даними аналітичних та синтетичних рахунків, на яких групуються відомості щодо формування фінансових результатів підприємства [36].

Отже, рівень управління економікою різних підприємств залежить від раціональної організації обліку, оскільки саме у ньому формується найбільша частина інформації, що використовується системою управління суб'єкта господарювання.

Карпушенко М. Ю. вважає, що організація бухгалтерського обліку є системою впорядкованих дій зі створення системи бухгалтерського обліку, яка передбачає складання первинних носіїв та облікових регістрів, облікової політики та організацію облікового процесу. Він також виділяє об'єкти організації бухгалтерського обліку: технологія облікового процесу; праця бухгалтерів; розвиток і удосконалення обліку; організаційне, технічне, інформаційне та інше забезпечення обліку. [16].

Бутинець Ф.Ф. вважає, що організація бухгалтерського обліку досить складний процес у якому можна виділити три етапи:

1. Методичний: передбачає вибір прийомів та способів, які становлять основу для таких методів обліку як документування, інвентаризація, аналітичні та синтетичні рахунки, оцінка майна та зобов'язань, калькулювання, подвійний запис, бухгалтерський баланс та звітність.

2. Технічний: передбачає вибір форми обліку, яка найбільш повно відповідатиме розмірам підприємства, характеризуватиме його та його галузі.

3. Організаційний: забезпечує організацію роботи облікового апарату [6].

Сопко В.В. за своїм характером технологія бухгалтерського обліку пропонує поділити його на три етапи доказовості: первинний, вторинний, третинний. На його думку, кожний етап доказовості має свої елементи та прийоми доказовості, характеристики технології бухгалтерського обліку як процесу. Ці складові елементи доказовості, вважає автор, слід відносити до складових предмета та об'єктів організації бухгалтерського обліку [44].

Однією з умов ефективної організації облікового процесу у підприємствах, відмічає А.О. Пашніна, є правильно сформована його облікова політика, що акумулює сукупність принципів, методів і процедур, які ним використовуються для складання та подання різних видів звітності [32].

У своїх дослідженнях щодо організації бухгалтерського обліку суб'єктами господарської діяльності В.М. Жук прийшов до висновку, що у теорії обліку виникли такі нові об'єкти, як інтелектуальний, венчурний, людський капітал, трансакційні витрати тощо. Всі вони не знаходять відображення у системі бухгалтерського обліку, тому необхідні методики для їх реєстрації на рахунках бухгалтерського обліку та у звітності. Враховуючи це, основною метою обліку є задоволення запитів інституцій та окремих користувачів цільової інформації. Відтепер вони формують «правила гри» і нові завдання обліку: законодавчо-регуляторні, методологічні, методичні та з формування професії [12].

Бухгалтерський облік є унікальним і єдиним у своєму роді та суспільно визнаним методичним інструментом економіко-правового узгодження економічних інтересів всіх учасників бізнесу з приводу справедливого розподілу доходів на рівні окремих суб'єктів господарювання. Цим пояснюється його важливість, вважає В.В. Євдокимов. Ми також підтримуємо його думку з приводу того, що кінцевою метою бухгалтерського обліку є легітимізація права

власників на ту частку доходу, яка привласнюється ними за встановлений період згідно з чинним законодавством. [11].

Організацію бухгалтерського обліку, на думку С.В. Івахненкова, необхідно розглядати в двох аспектах: по-перше, як сукупність із створення системи бухгалтерського обліку, підвищення рівня її організованості, по-друге, як специфічну структуру – бухгалтерію, яка створюється у результаті організаційної діяльності підприємства [14, с. 86].

Свої дослідження підсумовує Л.М. Братчук, який відмічає, що організація бухгалтерського обліку повинна розпочинатись з визначення правил і способів облікової політики, оскільки саме вона забезпечує ефективну діяльність підприємства. Облікова політика, як основний інструмент, виконує регулюючу функцію шляхом вибору механізмів, які необхідні для ефективної дії системи обліку, правового та іншого регулювання відповідно до конкретних умов, потреб та умов, що можуть змінюватись і розробка на їх основі функцій управління [5].

Організувати бухгалтерський облік у підприємстві можна з дотриманням чинного законодавства. Тобто, методологічне, методичне та організаційне забезпечення функціонування системи бухгалтерського обліку в Україні забезпечується дотриманням заходів нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку. Державне регулювання бухгалтерського обліку направлене на створення єдиних правил ведення обліку та складання фінансової звітності, які є обов’язковими для всіх підприємств. Також воно захищає інтереси користувачів і гарантує їм забезпеченість доступу до необхідної інформації, яка вказана у фінансовій звітності та здатна відобразити об’єктивність фінансового стану та результатів діяльності суб’єкта господарювання [4].

На думку Я.В. Олійника, інструментами загальнодержавної політики у сфері бухгалтерського обліку є стандарти, норми, правила, примуси, владні ресурси. Державою передбачено створення законодавчих та організаційних передумов удосконалення та впорядкування системи бухгалтерського обліку. Тобто держава цим самим здійснює облікову політику на державному рівні. [29].

Основним нормативним документом, який забезпечує правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до статті 6 цього Закону метою державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності у нашій країні є:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Вони є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання та гарантують і захищають інтереси їх користувачів;

- удосконалення ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [37].

Врахування специфічних ознак організації бухгалтерського обліку та вивчення погляди різних авторів щодо терміну «організація бухгалтерського обліку», можна зробити висновок, що він означає з одного боку впорядкування та об'єднання елементів методу бухгалтерського обліку в систему з метою його інформаційного, організаційного та технічного забезпечення і є аналітичним інструментом при допомозі якого внутрішні та зовнішні користувачі можуть приймати відповідні управлінські рішення та здійснювати оперативний контроль за власністю підприємства. З іншої сторони – це раціональна організація бухгалтерської служби, яка забезпечує ведення обліку у підприємстві.

Організація бухгалтерського обліку є основою і невід'ємним елементом всієї системи бухгалтерського обліку. У підприємствах вона повністю забезпечує раціональне функціонування та удосконалення системи бухгалтерського обліку, виконання всіх покладених на неї завдань та ефективну діяльність підприємства. Основою організації обліку суб'єктів господарювання нашої країни є правильно сформована їх облікова політика.

На рисунку 1.1. представлено організацію бухгалтерського обліку.

Врахування економічних законів, чинного законодавства, податкової політики, політики держави та підприємства, його організаційно-правової структури, кадровий потенціал

Отже, організація бухгалтерського обліку у підприємствах будь-якої галузі народного господарства матиме істотний вплив на достовірність показників звітності, податкових розрахунків та аналізу критеріїв результативності діяльності підприємств. Тому їх керівництву слід постійно упорядковувати та удосконалювати системи бухгалтерського обліку.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства

Колективне сільськогосподарське підприємство «Родниківка» (далі КСП «Родниківка» відноситься до аграрних формувань Уманського району Черкаської області. Розташоване воно на території Паланської громади у селі Родниківка. Займається підприємство, Основними видами виробництва тут є галузі рослинництва та тваринництва. Також у підприємстві частково переробляють власну продукцію, зберігають на складах для подальшого продажу та займаються її реалізацією.

Одним із основних видів показників ресурсного потенціалу підприємства, яке займається вирощуванням сільськогосподарський рослин є земельні ресурси. Вони складаються з сільськогосподарських та інші видів угідь. Для більшості аграрних підприємств саме сільськогосподарські угіддя займають найбільшу площу.

Слід відмітити, що впродовж п’яти останніх років площа сільськогосподарських угідь КСП «Родниківка» становила 1962 га і була незмінною. Основна частина цього виду угідь відведена під ріллю.

В таблиці 2. показано динаміку зільськогосподарських угідь КСП «Родниківка».

Таблиця 2.1

Склад сільськогосподарських угідь КСП Родниківка» Уманського району Черкаської області, га

Види угідь	Роки					2022 р. у % до 2018 р.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Площа сільськогосподарських угідь	1962	1962	1962	1962	1962	100,0

в т. ч. рілля	1937	1937	1937	1937	1937	100,0
Інші види угідь	25	25	25	25	25	100,0

З даних таблиці 2.1 видно, що рілля у підприємстві займає 1937 га, або 98,7 % від загальній площі сільськогосподарських угідь. 25 га відведено під інші види угідь, зокрема, водойми.

Про забезпеченість підприємства земельними ресурсами можна говорити після розрахунку показників ефективності їх використання. Основними показниками, що вказують на ефективне використання земельних угідь є урожайність сільськогосподарських культур та виробництво продукції на 100 га ріллі та сільськогосподарських угідь.

В таблиці 2.2. наведені показники ефективності використання земельних угідь у КСП «Родниківка».

За даними таблиці 2.2 можна зробити висновок, що у підприємстві у 2022 році отримали високі показники ефективності використання сільськогосподарських угідь, які дещо вищі ніж у 2018 році. Так, урожайність різних сільськогосподарських культур, за виключенням зернових, збільшилась. Урожайність соняшника за період, що досліджується збільшилась на 9,6 % і становила у 2022 році 29,6 ц/га. Урожайність сої зросла на 56,6 % порівняно з 2018 роком. Слід відмітити те, що у базовому році урожайність сої була найнижчою за останні п’ять років. Урожайність ріпаку також збільшилась – на 25,3 % і була найбільшою за досліджуваний період – 36,2 ц/га. Урожайність зернових культур знизилась до 49,9 ц/га у 2022 році і порівняно з 2018 роком зменшення відбулось на 26,1 %.

При розрахунку виробництва продукції на 100 га ріллі спостерігається його збільшення у звітному році. Так по зернових культурах ріст склав 0,4 %, по соняшнику – 32,7 %, сої – 24,4 % і по ріпаку – 5,7 %. Виробництво на 100 га ріллі продукції свинарства становило у 2022 році 1,5 ц.

В розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь у КСП «Родниківка» вироблено 246,8 ц молока, що на 28,5 % більше ніж у 2018 році та

Таблиця 2.2

Ефективність використання сільськогосподарських угідь в КСП «Родниківка»

Показники	Роки					2022 р. у % до 2018 р.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Урожайність, ц/га						
- зернові культури	67,5	61,5	37,1	70,3	49,9	73,9
- соняшник	27,0	25,2	21,7	31,5	29,6	109,6
- соя	5,3	15,9	5,5	9,8	8,3	156,6
- ріпак	28,9	25,1	10,5	30,7	36,2	125,3
Вироблено на 100 га ріллі, ц						
- зернові культури	2946,0	2698,5	1584,8	3117,8	2958,2	100,4
- соняшник	334,3	389,7	324,3	429,6	453,5	135,7
- соя	151,5	213,3	60,4	186,7	188,5	124,4
- ріпак	116,6	38,8	43,5	117,2	123,3	105,7
- жива маса свиней	-	5,3	3,2	2,2	1,5	Х
Вироблено на 100 га сільськогосподарських угідь, ц						
- молоко	192,0	188,4	186,8	212,0	246,8	128,5
- жива маса ВРХ	-	15,5	11,8	14,2	8,0	х

одержано 8,0 ц приросту живої маси великої рогатої худоби. Порівняно з попереднім роком відбулось зменшення на 6,2 ц. У підприємстві у 2022 році відбулось скорочення поголів'я худоби на відгодівлі, а більше уваги приділяли молочному стаду.

На рис. 2.1 показано динаміку урожайності сільськогосподарських культур КСП «Родниківка».

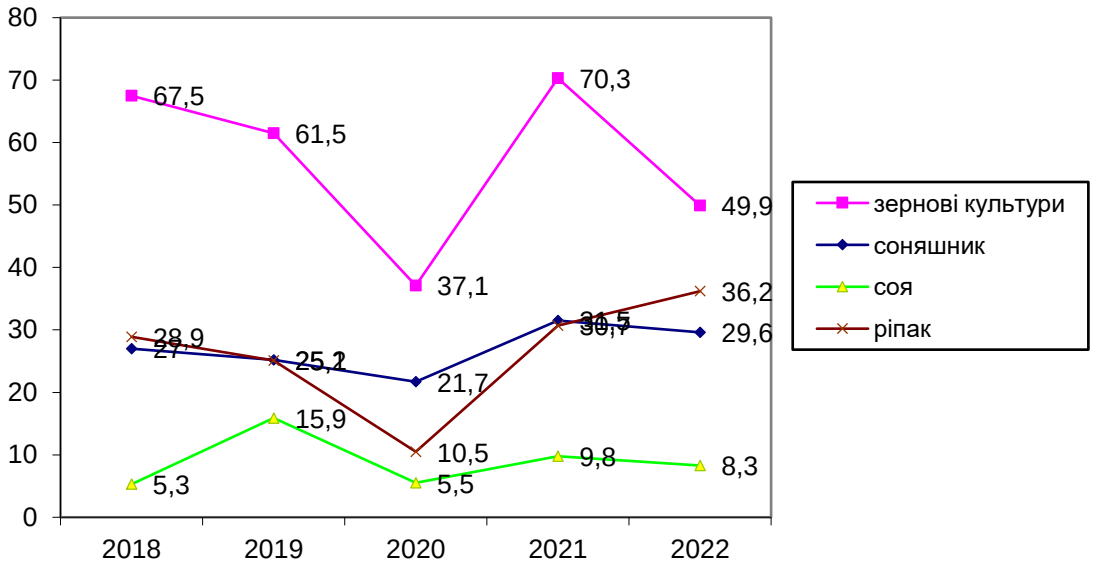

Рис. 2.2. Урожайність основних сільськогосподарських культур у КСП «Родниківка», ц/га

Як бачимо з рис. 2.1 урожайність зернових культур у підприємстві досить різко коливалась за період з 2018 року до 2022 року. Урожайність ріпаку також. А от урожайність сої та соняшнику була більш стабільною за останні п'ять років і мала не значні коливання.

Трудові ресурси є досить важливим виробничим ресурсом будь-якого підприємства. Вони забезпечують виконання більшості сільськогосподарських робіт. Ефективне використання наявних трудових ресурсів впливає на підвищення продуктивності праці у підприємстві, а загалом і фінансових показників підприємства в цілому.

Трудові ресурси КСП «Родниківка» представлені працюючими члени підприємства, які мають відповідні навички та знання і беруть участь у

виробничих процесах. Динаміка наявності трудових ресурсів підприємства та їх продуктивність праці наведені у таблиці 2.3.

З даних таблиці 2.3 можна зробити висновок, що у КСП «Родниківка у 2022 році середньооблікова кількість працюючих зросла на 25,0 %, або 20 осіб порівняно з 2018 роком. У галузі рослинництва кількість працюючих збільшилась за цей період на 19 осіб, або 34,5 %, а галузі тваринництва відповідно на 1 особу та 4,0 %.

Аналіз продуктивності праці робітників КСП «Родниківка» показав, що вона у 2022 році в цілому по підприємству зменшилась порівняно з 2018 роком на 700 грн, або на 0,6 %. У галузі рослинництва також спостерігається зменшення продуктивності праці на 6,8 тис. грн, або 4,5 %. У галузі тваринництва продуктивність праці підвищилась на 0,6 %, або 400 грн на одного працівника галузі.

На рис. 2.2 показано, як змінювалась продуктивність праці у КСП «Родниківка» за останні п’ять років

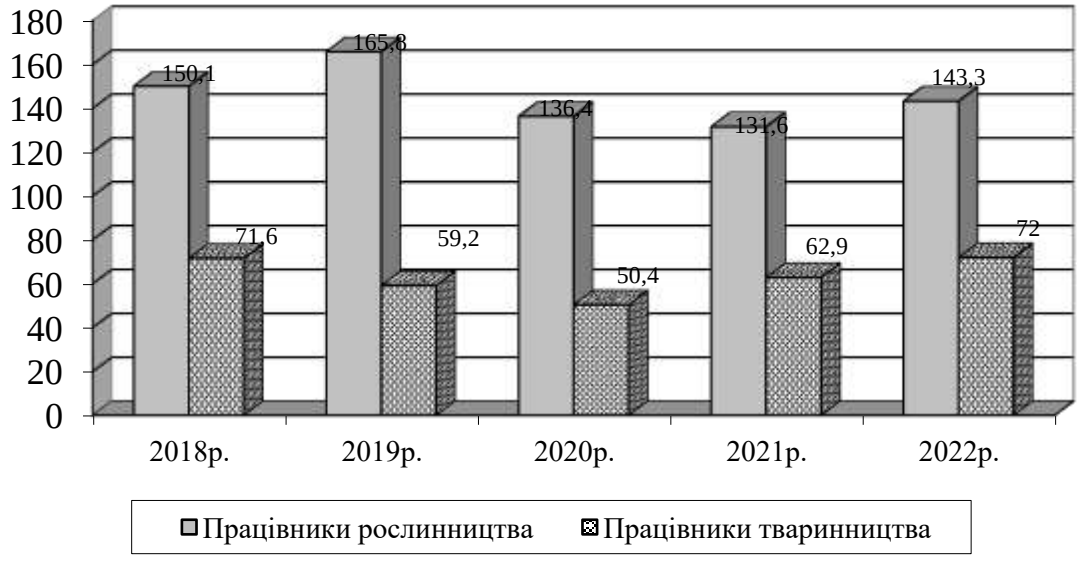

Рис. 2.2. Виробництво валової продукції на одного середньооблікового працівника у КСП «Родниківка», тис. грн

З рис. 2.2 видно, що найбільша продуктивність праці у галузі рослинництва була у 2019 році і становила 165,8 тис. грн, а у тваринництві

Таблиця 2.3

Динаміка та ефективність використання трудових ресурсів у КСП «Родниківка»

Показники	Роки					2022 р. до 2018 р., %
	2018	2019	2020	2021	2022	
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	80	80	80	100	100	125,0
в тому числі: - рослинництві	55	55	55	74	74	134,5
- тваринництві	25	25	25	26	26	104,0
Валова продукція у постійних цінах 2010 р, тис. грн.:	10043	10596	8761	11374	12478	124,2
- рослинництво	8254	9117	7502	9739	10606	128,5
- тваринництво	1789	1479	1259	1635	1872	104,6
Виробництво валової продукції на одного працівника, тис. грн.	125,5	132,5	109,5	113,7	124,8	99,4
- рослинництві	150,1	165,8	136,4	131,6	143,3	95,5
- тваринництві	71,6	59,2	50,4	62,9	72,0	100,6

у звітному році – 72,0 тис. грн. найменш продуктивним для галузі рослинництва був 2021 рік. Тоді виробництво валової продукції у розрахунку на одного середньорічного працівника становило 131,6 тис. грн, а у галузі тваринництва таким був 2020 рік – 50,4 тис. грн на одного працівника галузі.

Для забезпечення виконання усіх сільськогосподарських робіт, переробки та зберігання продукції, реалізації КСП «Родниківка» потрібні відповідні основні засоби. Вони є матеріальними активами, без наявності яких підприємство функціонувати не може. Основні засоби знаходяться у підприємстві і використовуються за призначенням.

Успішність управління основними засобами в підприємствах розглядається з позиції ефективності їх використання в підприємницькій діяльності. Така ефективність визначається шляхом вивчення їх обсягу, темпів росту за відповідні періоди, співвідношенням окремих груп у загальній вартості основних фондів, визначенням активної частини фондів та причин зміни їх обсягів і структури [11].

Тобто, при аналізу обсягу, структури та динаміки основних засобів слід враховувати те, що у процесі господарської діяльності різні види основних засобів по-різному беруть участь у ній. Крім того виробнича потужність в підприємствах визначається величиною промислово-виробничих основних засобів. Невиробничі основні засоби забезпечують обслуговування культурно-побутових потреб підприємства і безпосередньої участі у виробництві не беруть.

Динаміка забезпеченості КСП «Родниківка» основними засобами та ефективність їх використання показано в таблиці 2.4.

З даних таблиці 2.4 видно, що у підприємстві у 2022 році середньорічна вартість основних засобів порівняно з 2018 роком збільшилась на 53,5 %, або 110,3 млн. грн. За останні п’ять років у підприємстві придбали різну сільськогосподарську техніку та один вантажний автомобіль.

Аналіз показників забезпеченості підприємства основними засобами

Таблиця 2.4

Наявність та ефективності використання основних засобів у КСП «Родниківка»

Показники	Роки					2021 р. до 2017 р. у %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Середньорічна вартість основних засобів тис. грн.	20628	25476	29395	30347	31662	153,5
Валова продукція в постійних цінах 2010 р, тис. грн.:	10043	10596	8761	11374	12478	124,2
Площа сільськогосподарських угідь, га	1962	1962	1962	1962	1962	100,0
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	80	80	80	100	100	125,0
Капіталозабезпеченість, тис. грн.	1051,38	1298,47	1498,22	1546,74	1613,76	153,5
Капіталоозброєність, тис. грн.	257,85	318,45	293,95	303,47	316,62	122,8
Капіталовіддача, грн.	0,49	0,42	0,30	0,37	0,39	79,6
Капіталоємкість, грн.	2,05	2,40	3,36	2,67	2,54	123,8

показав, що вони також збільшились. Показник збільшився на 53,5 %, а капіталоозброєності - на 22,8 %.

Показниками ефективності використання основних засобів є капіталовіддача та капіталоємкість. У КСП «Родниківка» у 2022 році показник капіталовіддачі зменшився порівняно з 2018 роком на 20,7 %. У 2022 році цей показник становив 0,39 грн, а у 2018 році – 0,49 грн. Показник капіталоємкості у звітному році зріс на 23,8 % порівняно з базовим роком оскільки він є оберненим до показника капіталовіддачі.

При аналізі господарської діяльності підприємства особливе значення належить дослідженню структури виробництва та реалізації товарної продукції. Товарна продукція дозволяє визначити напрямок спеціалізації підприємства, що забезпечить науково – обґрунтоване розміщення виробництва продукції там, де є для цього найкращі умови і досягається найбільша економія трудових і грошових затрат на одиницю продукції. Для спеціалізації виробництва характерний розвиток однієї або декількох галузей Це веде до уособлення виробництва окремих видів продукції. Спеціалізація визначається питомою вагою ведучої товарної галузі, яка забезпечує найбільшу виручку від реалізації товарної продукції

Найчастіше в аграрних підприємствах виробничий напрямок господарської діяльності визначається за структурою товарної продукції. Визначати його потрібно для того, що встановити основні об’єктів, які впливають на підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Структура товарної продукції КСП «Родниківка», тис. грн.

Галузі та види продукції	Роки			В середньому за три роки	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Рослинництво, всього	20262	36379	35462	30701	89,8
в т.ч.: зернові	11867	20553	16636	16352	47,8

соняшник	4765	11914	14566	10415	30,5
соя	2554	2810	2666	2677	7,8
ріпак	1011	958	1382	1117	3,3
інша продукція	65	144	212	140	0,4
Тваринництво, всього	2440	3251	4725	3472	10,2
в т.ч.: жива вага ВРХ	218	845	161	408	1,2
жива вага свиней	23	48	242	104	0,3
молоко	2199	2358	4322	2960	8,7
Всього по рослинництву і тваринництву	22702	39630	40187	34173	100,0

З даних таблиці 2.5 видно, що у КСП «Родниківка» у структурі товарної продукції основне місце займає виробництво продукції рослинництва. На неї припадає 89,8 % загальної суми виручки підприємства від реалізації сільськогосподарської продукції в середньому за три останніх роки. Галузь тваринництва відповідно займає 10,2 % загальної виручки.

В середині галузі рослинництва перше місце займає виручка від реалізації продукції зернових культур. В середньому за 2018 - 2022 роки у підприємстві отримали 16352 тис. грн, або 47,8 % загальної виручки. Далі знаходиться соняшник. На його долю припадає 30,5 % виручки. Соя у структурі виручки підприємства становить 7,8 %, а на ріпак та інші види продукції галузі рослинництва припадає відповідно 3,3 % та 0,4 %.

У галузі тваринництва перевага надається виробництву продукції молочного скотарства. У структурі товарної продукції виручка від реалізації молока займає 8,7 % і в середньому за три останніх роки становила 2960 тис. грн. В цілому у структурі товарної продукції галузь тваринництва займає 10,2 % загальної виручки.

Отже, за даними розрахунками можна визначити виробничий напрямок діяльності КСП «Родниківка». Підприємство має зерно - технічних напрямок спеціалізації виробництва з розвинутим скотарством.

На сучасному етапі економічного розвитку України необхідною умовою функціонування кожного підприємства є забезпечення ефективності його діяльності.

Важливим показником, який характеризує вигідність та ефективність виробництва за критеріями його прибутковості, є рентабельність. Вона відображає рівень окупності поточних затрат та функціонуючих основних та оборотних засобів.

Економічна ефективність відображає досягнення максимального результату від господарської діяльності аграрних формувань за найменших затрат праці та фінансових ресурсів і відображає вплив системи чинників, що формують її рівень, а також визначає основні напрями розвитку аграрної сфери.

В таблиці 2.6 наведено основні показники ефективності господарської діяльності КСП «Родниківка».

З таблиці 2.6 видно, що КСП «Родниківка» всі досліджувані роки були прибутковими. У 2022 році розмір чистого прибутку одержаного підприємством становив 12,3 млн. грн, що менше показника 2018 року на 15,1 %. Виручка від реалізації продукції у базовому році зросла порівняно з 2018 роком на 67,0 %, а собівартість реалізованої продукції – на 52,4 %.

Виробництво валової продукції на 100 га сільськогосподарських угідь КСП «Родниківка» у 2022 році збільшилось порівняно з 2018 роком на 24,2 % і становило – 636 тис. грн., валового прибутку – менше за аналогічний період на 14,2 %, а чистого доходу – менше на 15,1 %.

У 2018 році рівень сукупної рентабельності діяльності КСП «Родниківка» становив 87,2 %, а у 2022 році – 62,1 %, що 25,1 відсоткових пункти менше ніж у базовому році.

Проведений аналіз організаційно-економічних показників КСП «Родниківка» дозволяє зробити висновок, що підприємство є стабільно прибутковим і ефективним.

Таблиця 2.6

Основні економічні показники господарської діяльності КСП «Родниківка»

Показники	Роки					2022 р. до 2018 р., %
	2018	2019	2020	2021	2022	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	35429	29230	22702	39630	42606	167,0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	16578	19235	12302	19612	26439	152,4
Валовий прибуток, тис. грн.	18851	9995	10400	20018	16167	85,8
Чистий прибуток, тис. грн.	14448	6967	6698	15280	12273	84,9
Валова продукція в постійних цінах 2010 р, тис. грн.:	10043	10596	8761	11374	12478	124,2
Площа сільськогосподарських угідь, га	1962	1962	1962	1962	1962	100,0
Одержано на 100 га сільськогосподарських угідь: - валової продукції, тис. грн.	511,9	540,1	446,8	579,7	636,0	124,2
- валового прибутку, тис. грн.	960,8	509,4	530,1	1020,3	824,0	85,8
- чистого прибутку, тис. грн.	736,4	355,1	341,4	778,8	625,5	84,9
Рівень рентабельності, %	87,2	36,2	54,2	77,9	62,1	-25,1в.п.

2.2. Організація бухгалтерського обліку у підприємстві

З розвитком ринкової економіки внутрішні та зовнішні зв'язки кожного підприємства стають більш складними, кількість економічної та іншої інформації в них зростає. Тому, від організації бухгалтерський облік, від виконання ним облікових, контрольних та аналітичних функцій, значною мірою залежить якість прийнятих управлінських рішень.

Організація бухгалтерського обліку – це цілеспрямоване вдосконалення механізму, структури та процесів бухгалтерського обліку у конкретному підприємстві.

Організація бухгалтерського обліку – це науково обґрунтована сукупність умов, за яких найкраще здійснюється збір, обробка та зберігання облікової інформації з метою оперативного контролю за ефективним використанням майна суб'єктів господарювання та надання користувачам неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень [43].

Крім необхідних умов організації бухгалтерського обліку у КСП «Родниківка» необхідно забезпечити раціональну його організацію, яка забезпечила б своєчасне виконання завдань планування, контролю, управління та надання повної правової інформації при мінімальних витратах засобів та праці облікових працівників.

Бухгалтерський облік у КСП «Родниківка» ведеться безперервно з моменту його реєстрації. Єдиною валютою ведення бухгалтерського обліку у підприємстві є грошова одиниця України.

Питаннями організації бухгалтерського обліку у підприємстві керується керівником підприємства у відповідності з чинним законодавством та установчими документами.

Забезпечення раціональної організації ведення обліку у підприємстві ґрунтується на застосуванні загальноприйнятих передумов:

- вивчення структури, технології та організації кожного виду виробництва;

- організація роботи облікового апарату та безпосередньо працівників бухгалтерії;

- визначення обсягу облікових робіт;

- організація досконалого володіння працівниками бухгалтерії діючої законодавчої та нормативної бази з питань ведення бухгалтерського обліку.

Здійснення облікового процесу у КСП «Родниківка» можна поділити на три основні етапи:

1) первинний облік;

2) поточний облік;

3) підсумковий облік.

На етапі первинного обліку відбувається процес документування та оцінки господарських процесів та явищ.

Етап поточного обліку передбачає здійснення облікової реєстрації господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку та в облікових регістрах.

Процес узагальнення інформації поточного обліку у бухгалтерській звітності відбувається на етапі підсумкового обліку.

На кожному з перелічених етапів облікового процесу у підприємстві дотримуються наступних заходів щодо питань обліку:

- визначено перелік господарських процесів та явищ, які відображаються у бухгалтерському обліку підприємства;

- обрано журнально-ордерну форму бухгалтерського обліку;

- відповідно до форми обліку, визначеної облікової номенклатури та засобів обчислювальної техніки здійснено вибір носіїв інформації, їх рух та збереження.

Бухгалтерський облік у КСП «Родниківка» здійснюється бухгалтерською службою, яка є самостійним підрозділом підприємства і очолюється головним бухгалтером. У підприємстві централізована форма обліку. Вона передбачає зосередження усього облікового апарату у

центральній бухгалтерії, а також адміністративне та методологічне підпорядкування їх головному бухгалтеру.

Очолює роботу бухгалтерської служби КСП «Родниківка» головний бухгалтер, який у адміністративному відношенні підпорядкований безпосередньо керівнику підприємства. За організацію бухгалтерського обліку у підприємстві несе відповідальність його керівник. Він призначає на посаду і звільняє від обов'язків головного бухгалтера, а головний бухгалтер потім формує штат облікового апарату.

У КСП «Родниківка» дотримуються функціонального принципу розподілу праці серед працівників облікової системи. Головний бухгалтер закріплює за кожним працівником бухгалтерії один вид роботи. Такий підхід дозволяє виконувати облікові робити швидко і якісно та підвищувати продуктивність праці серед облікових працівників.

Головний бухгалтер особисто розподіляє ділянки облікової роботи серед працівників бухгалтерії, а також постійно здійснює контроль їх виконання. Крім того в його обов'язки входить ознайомлення своїх підлеглих працівників з нормативно - методичними документами та інформаційними матеріалами, які стосуються конкретно їх діяльності, а також зі змінами у чинному законодавстві та розробляє графіки облікових робіт.

За останній рік особовий склад бухгалтерії КСП «Родниківка» скоротився. Раніше він налічував 6 осіб, у 2022 році їх було лише 4 особи (таблиця 2. 7).

Таблиця 2.7

Розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерії КСП «Родниківка»

Прізвище, ім'я, по-батькові	Посада	Стаж, років	Освіта	Об'єм виконуваної роботи
Харченко О.І.	Головний бухгалтер	29	Вища	31, 60, 50, 68, 64, 65, 48, 55

Запорожець О.Б.	Бухгалтер	12	Вища	20, 231, 66
Іваненко С.О.	Бухгалтер	31	Середня спеціальна	232, 22
Кулишір В.М.	Касир	13	Середня спеціальна	30

Функціональні обов'язки працівників бухгалтерії регламентуються посадовими інструкціями. Розробляла їх головний бухгалтер спільно з юридичною службою, а потім їх затвердив керівником підприємства. Посадові інструкції доведені до відома усіх виконавців під розписку та зазначенням дати ознайомлення.

Бухгалтерія КСП «Родниківка» тісно пов'язаний з усіма іншими структурними підрозділами підприємства. До неї надходить вся необхідна для ведення бухгалтерського обліку інформація. Бухгалтерія здійснює контроль за документацією і надає їм економічну інформацію, здійснюючи безпосередній вплив на виконання плану постачання, виробництва та збуту продукції, рентабельність тощо (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Взаємозв'язок бухгалтерії КСП «Родниківка» зі структурними підрозділами

Структурні підрозділи	Склад і найменування документів
Адміністративна служба	Копії наказів і розпоряджень керівника підприємства по основній діяльності, кореспонденція на адресу бухгалтерії
Відділ кадрів	Копії наказів про зарахування на роботу, звільнення, надання відпустки, табелі обліку робочого часу, лікарняні листки, звіти про використання бланків трудових книжок
Комерційний відділ	Господарські контракти та договори, кошториси, акти та інші матеріали з питань виконання договірних зобов'язань. рахунки на придбання товарно-матеріальних цінностей, авансові звіти працівників підприємства
Плановий відділ	Затверджені розробки планових показників за всіма видами діяльності підприємства
Відділ праці та заробітної плати	Положення про оплату праці і преміювання окремих категорій працівників, зміни ставок, окладів

Цехи	Документи по окремих господарських операціях, виробничі звіти по витратах тощо
Склади	Документи щодо руху товарно-матеріальних цінностей, їх переміщенню та відпуску
Служба головного механіка	Документи про рух обладнання та його ремонт, про роботу автотранспорту тощо

Документування – це основа всього бухгалтерського обліку, адже без наявності документа не відбувається жодних записів у даній системі.

Графік документообігу має забезпечувати оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожен первинний документ, визначати мінімальний строк його перебування в підрозділі, сприяти поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його автоматизації. Даний документ має бути оформлений у вигляді переліку робіт зі створення, перевірки та оброблення документів, що виконуються кожним підрозділом, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку і строків виконання робіт. Також працівники створюють, перевіряють і обробляють документи, які належать до сфери їхньої діяльності, згідно з установленим планом-графіком документообігу. Для цього їм видається витяг із графіка, у якому наведено інформацію стосовно безпосередньої роботи: перелік документів, що належать до їх функціональних обов'язків; терміни оброблення документів; підрозділи, до яких передаються документи [18].

У КСП «Родниківка» також розроблено план-графік документообороту. У ньому відмічені терміни здачі первинних та зведених документів зі структурних підрозділів у бухгалтерію підприємства для обробки, а потім, по завершенню встановленого терміну, передачі в архів (додаток А).

Всі документи надходять до бухгалтерії підприємства у строки, встановлені керівником. За операціями, які суперечать законодавству та встановленому порядку приймання, зберігання та використання активів і зобов'язань приймати до виконання та оформлення первинні документи

забороняється. Вони передаються головному бухгалтеру, який приймає за ними відповідні рішення.

Схематично порядок приймання первинних документів у КСП «Родниківка» відображено на рис. 2.3.

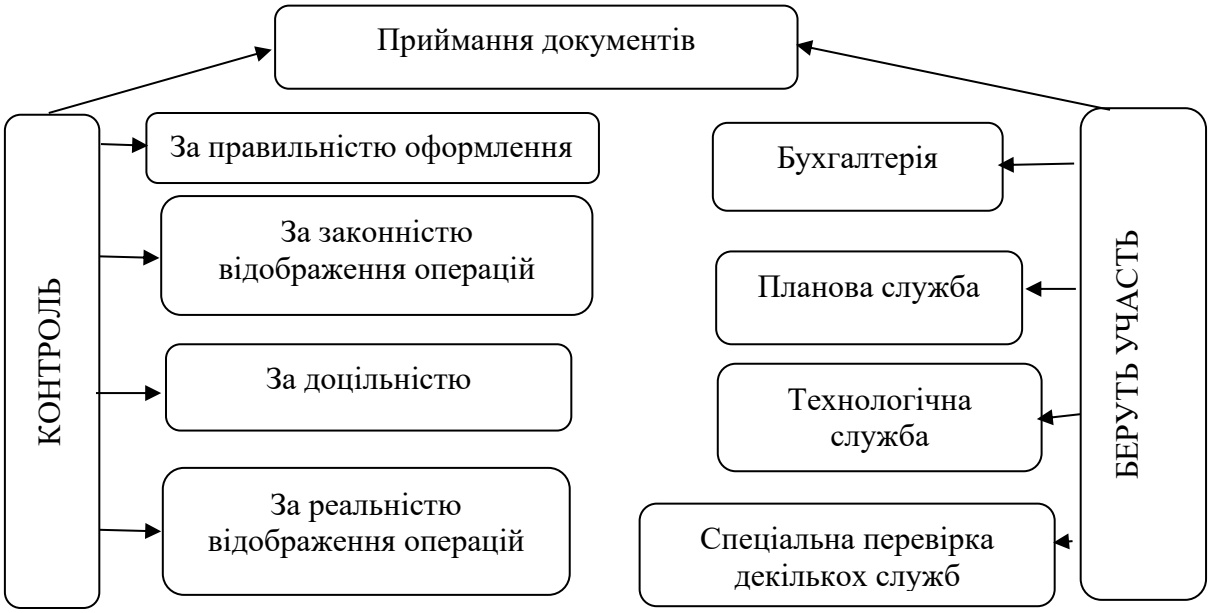

Рис. 2.3. Порядок приймання первинних документів у КСП «Родниківка»

Всі первинні та зведені документи, які надходять до бухгалтерії підприємства, ретельно перевіряються відповідальними працівниками, а після перевірки можуть уже розносити їх дані на рахунки бухгалтерського обліку. Перевірка первинних та зведених документів здійснюється у присутності останніх.

Після перевірки всі документи передаються за затвердження керівнику підприємства, а далі повертаються до бухгалтерії для підготовка документів для запису сум господарської операції на рахунках синтетичного та аналітичного обліку. Організація обробки документів забезпечує швидке та правильне відображення в обліку господарських операцій. З цією метою повинні здійснюватися всі стадії обробки (рис. 2.4).

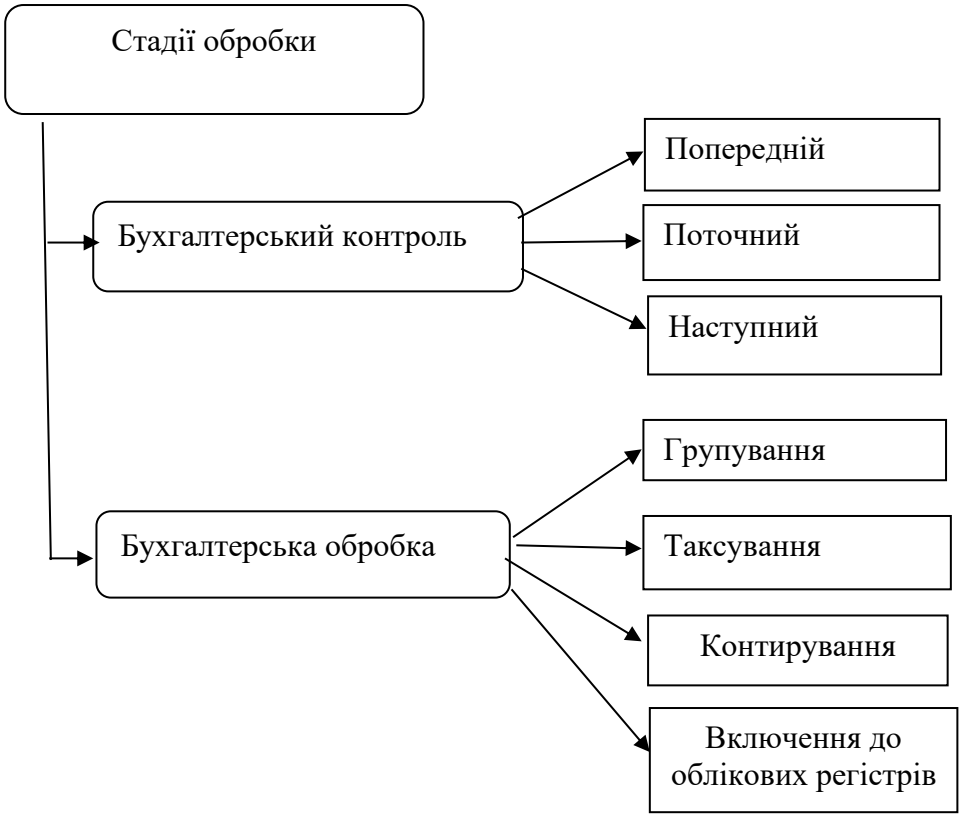

Рис. 2.4. Стадії обробки документів в бухгалтерії КСП «Родниківка»

Первинні документи, що пройшли обробку, мають відмітку, яка виключає можливість їх повторного використання. У КСП «Родниківка» - це дата запису до облікового регістру.

Заключним етапом документообороту є формування справ для організації поточного і довготривалого зберігання в архіві по кожному виду документів.

Перед передачею до архіву первинні документи комплектуються у хронологічному порядку з оформленням довідки для архіву. У довідці відмічають:

1) назву облікового регістру, до якого відносяться первинні документи, що передають в архів;

2) період, до якого відносяться скомплектовані документи;

3) перелік згрупованих первинних документів;

4) дата комплектування, групування та передачі документів у архів;

5) підпис відповідальної особи.

У КСП «Родниківка» застосовується журнально – ордерна форма обліку з використанням елементів автоматизованої програми M.E.Doc, яка використовується, в основному, для передачі відповідної інформації податковим органам.

Журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку передбачає ведення аналітичного і синтетичного обліку одночасно у спеціальних бухгалтерських регістрах – журналах-ордерах та відомостях до них. В окремих журналів-ордерах для деталізації проведених записів розділ «Аналітичні дані».

У журналах-ордерах поєднано хронологічний і систематичний записи господарських операцій, тому вони так і називаються цих регістрів оскільки одночасно є журналами і ордерами.

Журнал-ордер представляє собою нагромаджувальний регістр побудований за кредитовою ознакою і використовується для відображення записів господарських операцій за місяць по кредиту одного або декількох синтетичних рахунків у дебет кореспондуючих з ними рахунків.

Схема журнально – ордерної форми обліку КСП «Родниківка» наведена на рис. 2.5.

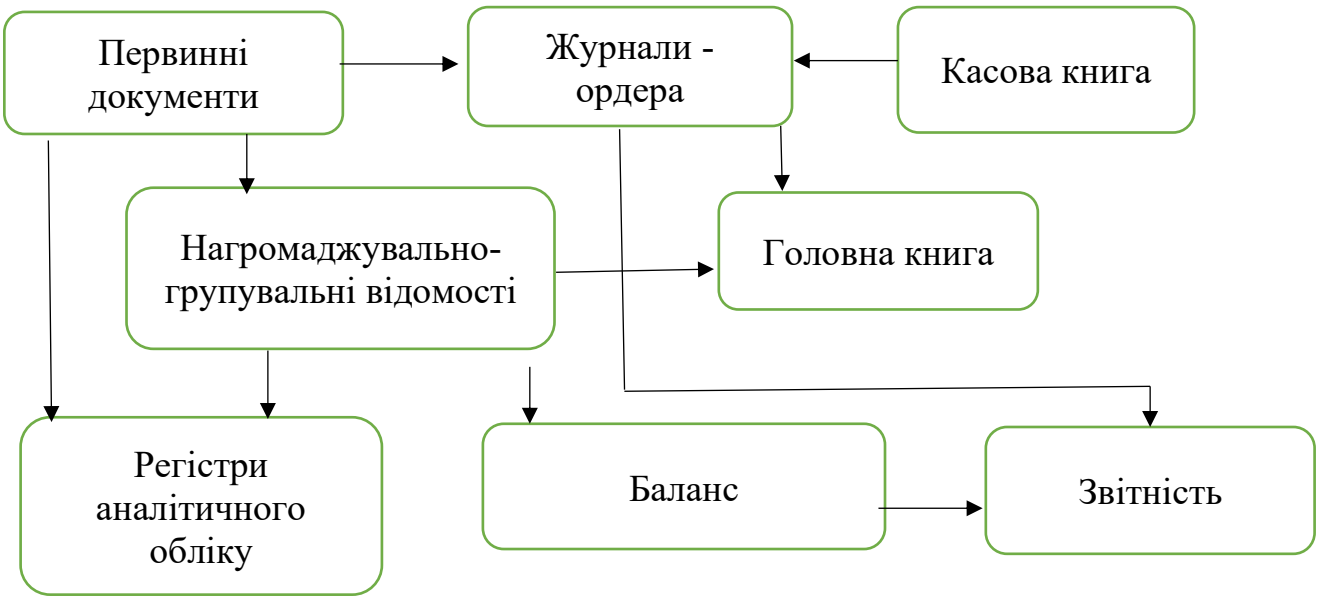

Рис. 2.5. Схема журнально-ордерної форми обліку КСП «Родниківка»

Журнально-ордерна форма обліку передбачає використання таких принципів:

– запис операцій у журналах-ордерах здійснюється за кредитом рахунку в кореспонденції з дебетом інших рахунків;

– можливе об'єднання в єдиній системі записів аналітичного і синтетичного обліку;

– відображення в обліку господарських операцій за показниками, які необхідні для здійснення аналізу, управління, контролю і складання фінансової звітності;

– застосування журналів-ордерів із декількома рахунками, які мають між собою економічний і обліковий зв'язок;

– побудова облікових регістрів із завчасно вказаною кореспонденцією рахунків та необхідними для складання фінансової звітності показниками [47].

Щомісячно підсумки із журналів-ордерів переносяться до Головної книги, яка побудована за дебетовою ознакою.

Всі відмічені моменти організації бухгалтерського обліку КСП «Родниківка» знайшли своє відображення в його обліковій політиці.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» кожне підприємство повинно розробити власну облікову політику. Облікова політика - це сукупність конкретних методів, форм, техніки ведення та організації бухгалтерського обліку обґрунтованих підприємством, які базуються на відповідних встановлених нормах і особливостях його діяльності. При формуванні облікової політики у КСП «Родниківка» виходили з наступних міркувань: обачність; перевага сутності над формою; суттєвість; послідовність. До її формування у підприємстві підійшли досить виважено, оскільки вона встановлювалася не на один рік. Розроблена і затверджена Наказом облікова політика КСП «Родниківка» була у серпні 2001 року (додаток Б).

Формування облікової політики у КСП «Родниківка» виконував головний бухгалтер, а після цього затвердив керівник підприємства.

Наказу «Про облікову політику» підприємства складається з таких розділів:

- преамбула,
- організації бухгалтерського обліку,
- методика обліку
- додатки.

В преамбулі Наказу вказується назва та юридична адреса підприємства, його організаційно – правова форма, місце розташування та номер свідоцтва про державну реєстрацію.

У розділі щодо організації бухгалтерського обліку відображається наступна інформації:

- структура обліково-аналітичної служби підприємства,
- форма бухгалтерського обліку, яку планують використовувати протягом звітного періоду і у подальшому,
- рівень централізації обліку,
- перелік структурних підрозділів підприємства, які є на період формування облікової політики тощо.

Розділ методики обліку є самим більшим у Наказі і містить основну інформацію щодо відображення порядку обліку всіх наявних активів підприємства, витрат та доходів, розрахунків з дебіторами та кредиторами та інше.

У додатках вказується інформація, що стосується безпосередньо організації бухгалтерського обліку у підприємстві в цілому: організація роботи облікового апарату та розподіл обов’язків між ними, перелік первинних документів, графік документообороту, робочий план рахунків, перелік статей загальновиробничих та адміністративних витрат, зразків підписів посадових осіб, які мають право на підпис первинних документів, склад та форм внутрішньої звітності тощо.

Наказ про облікову політику формується раз, а потім під впливом різних факторів у процесі господарської діяльності можуть виникати зміни. Викають вони при зміні статутних вимог підприємства, національних стандартів бухгалтерського обліку та при відображенні операцій або подій у фінансовій звітності, які потребують внесення змін в облікову політику.

Отже, можна стверджувати, що організація бухгалтерського обліку в КСП «Родниківка» на достатньому рівні. Вона забезпечує достовірність показників фінансової, статистичної, податкової та внутрішньої звітності та аналіз критеріїв фінансово – господарської діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

При проведенні дослідження нами з'ясовано, що сьогодні організація бухгалтерського обліку в підприємствах України має певні проблеми. В основному вони пов'язані з формуванням облікової політики підприємства. Вони виникають вже на самому початку роботи при визначенні пріоритетних напрямків побудови бухгалтерського обліку.

Починаючи з 2000 року, сільськогосподарські підприємства організовують бухгалтерський облік відповідно до загальних вимог П(С)БО, нового Плану рахунків і типових форм регістрів бухгалтерського обліку, які затверджені Міністерством фінансів України. Але сільське господарство, порівняно з іншими галузями народного господарства, має свої відмінності. Вони пов'язані з використанням землі як основного засобу виробництва та специфічним формуванням результатів праці. Ці особливості є результатом поєднання природних та економічних процесів, які потребують додаткового врахування при трансформації бухгалтерського обліку [28]. Тому актуальним залишається висновок В.В. Сопка, що «для економістів-аграрників, в т. ч. облікового напряму, особливо вчених, немає нині відповідальнішого завдання, ніж вирішення питання відображення в системі бухгалтерського обліку, балансі, як це робиться у країнах світу, усіх складових аграрного капіталу, обліку земельної ренти та її розподілу» [44].

На нашу думку, бухгалтерський облік у підприємстві забезпечує організацію всього облікового процесу взаємозв'язок складових його найбільш точно відбиває пірамідальна модель. Вона складається з наступних рівнів: документування господарських операцій, складання регістрів обліку складання форм звітності. Всі вони тісно взаємодіють один з одним.

Пірамідальна модель облікового процесу унаочнює ієрархічну залежність між його рівнями, відображає системну послідовність та логічний взаємозв'язок між окремими етапами, тому найбільш прийнятна для

встановлення існуючих між ними зв'язків, визначення взаємного впливу між складовими та сфери і межі дії кожного з них. Модель показує, що побудова облікового процесу заснована на послідовності та наступності облікових робіт, за якої кожний наступний етап базується на попередньому, є його результатом. Саме такий підхід слід застосувати для пошуку шляхів удосконалення і впорядкування об'єктів організації облікового процесу у КСП «Родниківка» [31].

До об'єктів організації облікового процесу включають номенклатури, носії інформації, рух носіїв інформації та забезпечення [46, с. 12]. Узагальнення об'єктів організації облікового процесу у розрізі технологічних етапів дозволило одержати структурно-логічну схему, зображену на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Структурно-логічна схема об'єктів організації облікового процесу в КСП «Родниківка»

Як видно з рис. 3.1, на кожному етапі облікового процесу склад об’єктів організації залишається незмінним – показники, носії інформації та їх рух. Але залежність їх змісту, структури, форми зумовлює наявність принципових відмінностей між ними.

Як уже згадувалось раніше, облікова політика підприємства розробляється на основі «Методичних рекомендацій щодо облікової політики», Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Національних П(С)БО та інших нормативних документів. Основною проблемою є невідповідність затвердженого у КСП «Родниківка» Наказу про облікову політику затвердженим «Методичним рекомендаціям щодо облікової політики підприємства» у частині окремих елементів облікової політики. Для усунення цієї проблеми підприємствам доцільно здійснювати її удосконалення в двох напрямках: аналіз та контроль (рис. 3.2).

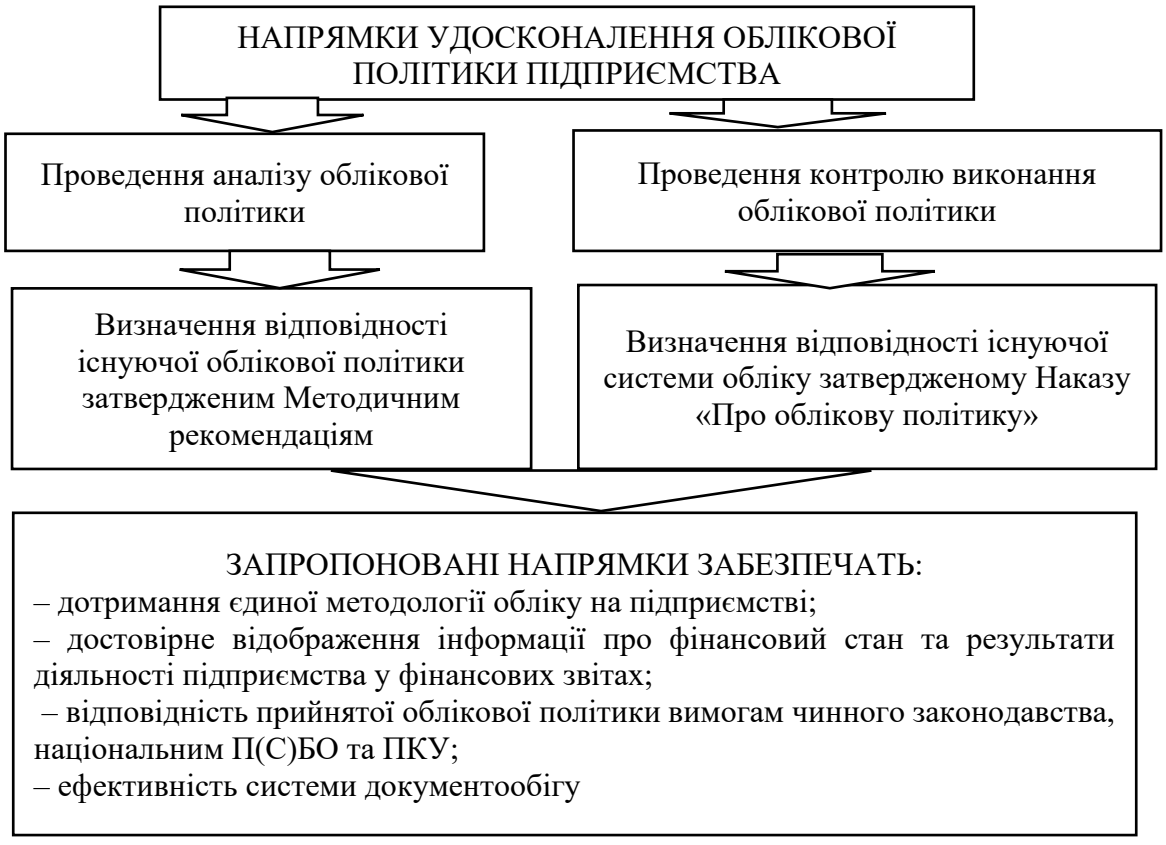

Рис. 3. 2. Напрямки удосконалення облікової політики підприємства

Проведення аналізу облікової політики та контролю її виконання дозволить своєчасного виявити недоліки та врахувати особливості обліку на підприємстві з урахуванням специфіки його діяльності.

Процес організації бухгалтерського обліку і, відповідно, формування облікової політики є дуже складним. Для правильного сформування мети діяльності підприємства, слід обрати методи обліку та правильно розподілити всі обов'язки між працівниками облікової служби. Крім того слід звернути увагу на те, що від вдалого вибору облікової політики, залежить ефективність управління усіма видами діяльності підприємства та вдалий вибору стратегії його розвитку на перспективу.

Методична частина організації бухгалтерського обліку передбачає вибір форм та методів ведення обліку, на яких базуються всі елементи методу бухгалтерського обліку: документація, інвентаризація, синтетичні та аналітичні рахунків, використання методу подвійного запису, оцінка майна та зобов'язань, калькуляція, бухгалтерський баланс та підсумок даних бухгалтерського обліку на звітну дату (рис. 3.3).

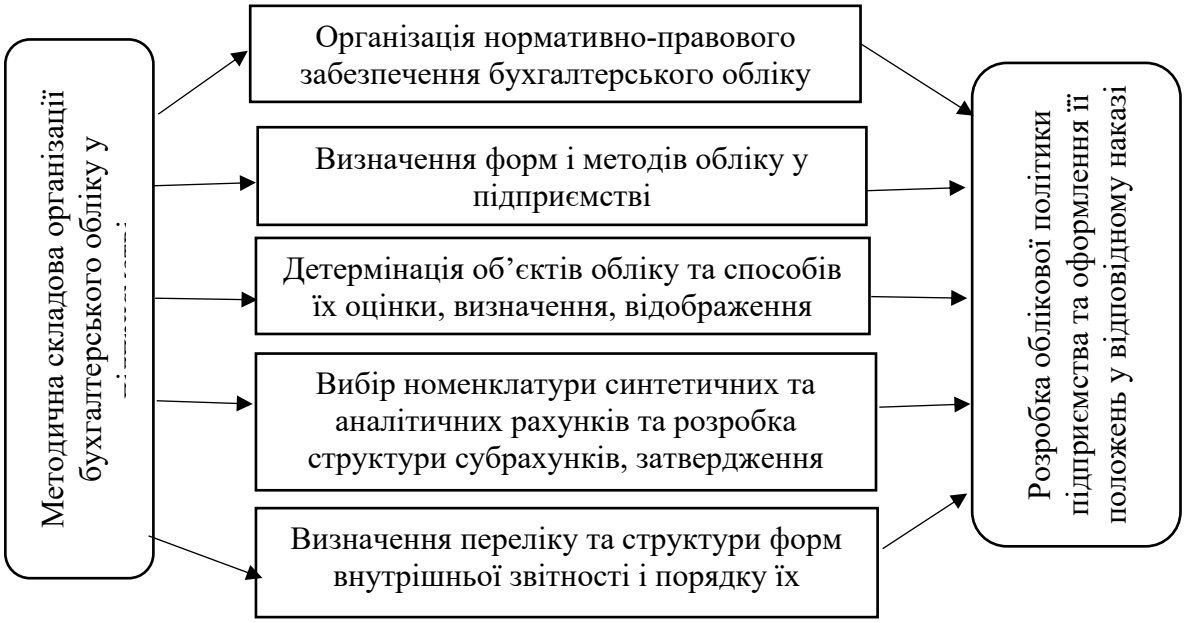

Рис. 3.3. Методична частина організації облікового процесу в КВП «Родниківка»

Важливою складовою організації облікового процесу у КСП «Родниківка» є технічна частина. Вона забезпечує своєчасне формування якісної облікової інформації. Технічна частина організації бухгалтерського обліку, полягає у виборі способу обробки облікових даних; підборі переліку облікових регістрів та їх форм; встановленні порядку здійснення записів у регістрах синтетичного та аналітичного обліку.

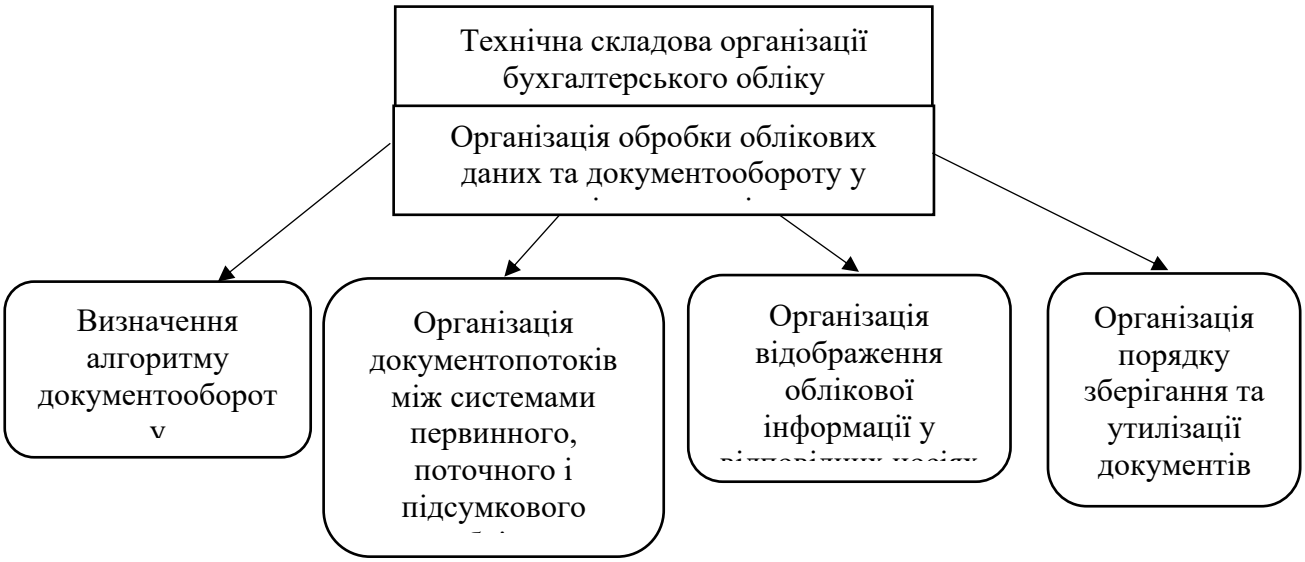

Рис. 3.4. Складові елементи технічного етапу організації обліку у КСП «Родниківка»

Під час першого та другого етапів (рис. 3.3 та 3.4) здійснюється організація ведення облікових записів у КСП «Родниківка», а на третьому етапі (організаційному) здійснюється організації роботи облікового апарату підприємства (рис. 3.5).

При організації бухгалтерського обліку і будь-якому підприємстві і КСП «Родниківка», зокрема, виникає багато питань, які необхідно вирішити. Тому можна запропонувати у підприємстві розділити інформаційне навантаження між Наказом про облікову політику та Положенням про організацію бухгалтерського обліку. В Наказі слід відображати лише вибір методу обліку окремих активів, серед тих, що запропоновані законодавством та які залежать виключно від специфіки діяльності

Рис. 3.5. Складові організаційного етапу організації бухгалтерського обліку в КСП «Родниківка»

даного підприємства, зокрема, списання запасів та нарахування резерву сумнівних боргів. Також тут має бути відмічений вибір методів оцінки об'єктів та елементів обліку у підприємстві – форма організації, форма ведення, план рахунків тощо. У Наказі слід вказати обрані методи оцінки об'єктів.

У Положенні про організацію обліку розглядаються лише ті питання, що стосуються організації обліку та окремих елементів обліку, крім методів оцінки об'єктів.

Також пропонуємо внести певні зміни у Наказ про облікову політику КСП «Родниківка», зокрема у його преамбулу. У цьому розділі Наказу відмічаються основні відомості про саме підприємство: його назва, організаційно-правова форма, територія, юридична адреса та місцезнаходження. На нашу думку, преамбула мала би більш інформаційний зміст, якщо у ній розмістити інформацію про вид діяльності підприємства за КВЕД, номер свідоцтва про державну реєстрацію, основний орган правління, а також основні документи, якими керуються при веденні бухгалтерського обліку [24]. Така інформація дозволяє наповнити її основну частину альтернативними положеннями, які зазначаються у нормативних документах,

та визначити відповідальних осіб за організацію бухгалтерського обліку (додаток Д).

Впродовж 2022 року у КСП «Родниківка» для ведення обліку використовували журнально-ордерну форму і лише для подання податкової звітності автоматизовану програму M.E.Doc. Пропонуємо облік у підприємстві перевести повністю на автоматизовану форму обліку, тим більше у підприємстві кожне робоче місце бухгалтера забезпечене комп'ютерами.

Сучасний ринок комп'ютерних програм для забезпечення обліку досить різноманітний. На сьогоднішній день широкого застосування набувають сучасні корпоративні інформаційні системи R/3, Baan IV, Scala, Галактика, BAS та інші, розвиваються клієнт-серверні, web-серверні та Інтернет-технології. На кожному етапі розвитку інформаційні системи нового покоління розширяли діапазон уже існуючих програм. В деяких сучасних гібридних системах присутні елементи всіх поколінь ІС.

Із розвитком нових технологій і вимог ринку програмне забезпечення в Україні безперервно актуалізувалося та вдосконалювалося. Результатом чого у 2010 році стала поява на українському ринку розробки M.E.Doc. У 2013 році в цій програмі об'єднали напрацювання з різних напрямків автоматизації бухгалтерської діяльності: звітності, розрахунку оплати праці, взаємодії всередині підприємств, обміну документами між суб'єктами господарської діяльності. M.E.Doc задовольняє потреби у роботі з електронними документами компаній будь-якого масштабу, форми власності та виду діяльності.

Програма M.E.Doc призначена для подачі звітності в усі контролюючі органи України для реєстрації податкових накладних та юридично значущого електронного документообороту. Також ця програма надає модулі для нарахування оплати праці, звітності підприємств з розгалуженою структурою підрозділів та роботи банків.

Автоматизація системи бухгалтерського обліку направлена на вирішення проблеми точності та оперативності облікових даних. Застосування

бухгалтерських програмних продуктів дозволяє суттєво прискорити процес формування звітності, адже змінюється технологія обробки облікових даних, схему якої розглянемо за допомогою рис. 3.6.

Первинна інформація, яка вводиться у програму автоматично обробляється через систему технологічного забезпечення і потім у будь-який час та за лічені хвилини можна отримати звітні облікові дані. Автоматизована інформаційна система забезпечує безперервний зв'язок між інформацією та її користувачем.

В сучасних умовах принципової важливості набуває наповнення українського ринку різноманітними програмними продуктами для автоматизації ведення бухгалтерського обліку у підприємствах, а також завдання забезпечення раціонального вибору підприємством програмного забезпечення. На наш погляд, для забезпечення правильного вибору адекватного для конкретного підприємства програмного забезпечення для автоматизації облікових процедур, потрібно обов'язково враховувати результати порівняльного аналізу переваг та недоліків практичного використання та результатів апробації бухгалтерських програмних продуктів, які представлені на ринку.

На нашу думку, програмне забезпечення повинно повністю відповідати діючій у підприємстві системі бухгалтерського обліку, задовольняти сучасні вимоги методології бухгалтерської обліку та забезпечувати отримання необхідної інформації для прийняття у КСП «Родниківка» обґрунтованих управлінських рішень.

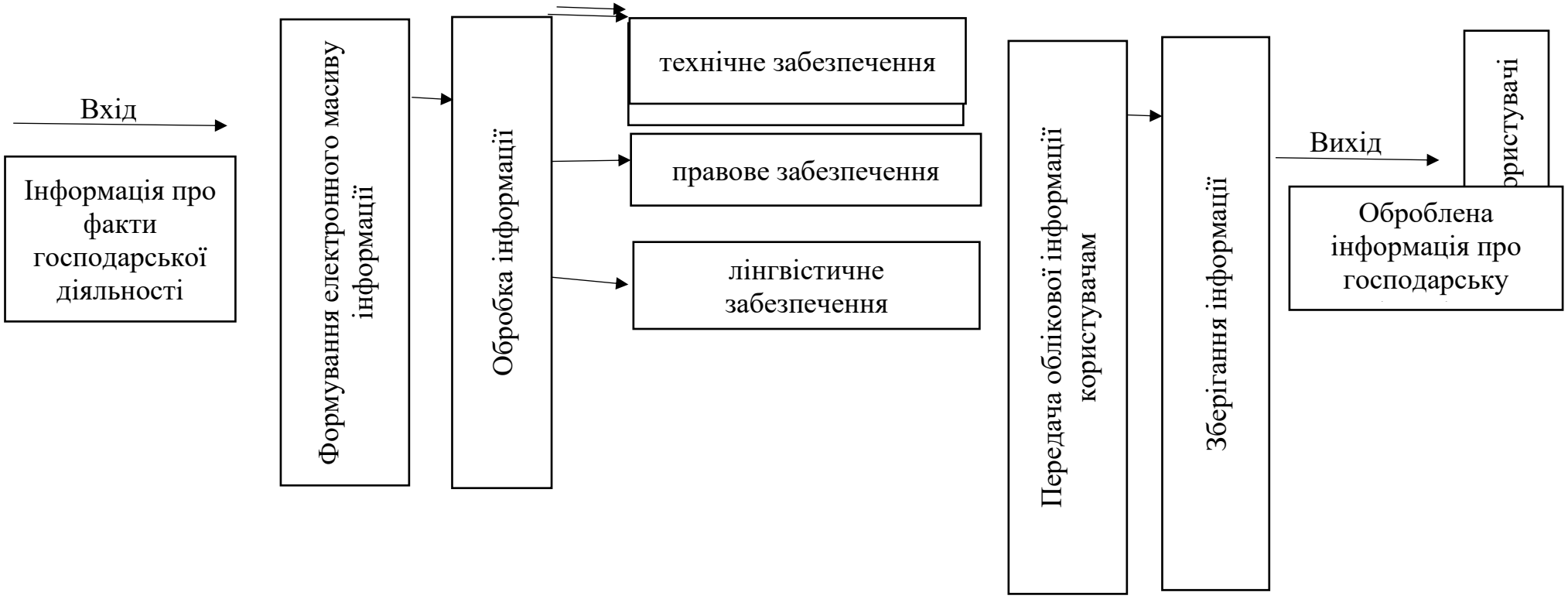

Рис. 3.6. Система бухгалтерського обліку в умовах комп’ютеризованої системи обліку [20]

ВИСНОВКИ

Бухгалтерський облік – це складний механізм. Він забезпечує необхідною інформацією управлінську систему будь-якого суб'єкта господарювання. Саме тому без бухгалтерського обліку неможливе функціонування жодного з них, оскільки ефективності господарювання неможливо досягти без належного інформаційного забезпечення.

Дослідження організації бухгалтерського обліку проводились на базі КСП «Родниківка» Уманського району Черкаської області. За результатами проведених досліджень можна зробити наступні висновки та пропозиції щодо її удосконалення.

1. КСП «Родниківка» має у своєму розпорядженні для забезпечення господарської діяльності 1962 га сільськогосподарських угідь з яких 1937 га займає рілля. Ці площі були незмінними за увесь період наших досліджень. Середньооблікова чисельність працівників у звітному році збільшилась порівняно з 2018 роком на 20 осіб, або 25,0 %. Середньорічна вартість основних засобів у 2022 році становила 31,7млн. грн, що на 53,5 % більше ніж у 2018 році. Дослідження виробничого напрямку дозволило встановити, що підприємство має зерно - технічних напрямок спеціалізації з розвинутим скотарством.

Виробництво валової продукції у підприємстві у 2022 році збільшилось на 24,2 % порівняно з 2018 роком. Розмір прибутку у 2022 році зменшився порівняно з 2018 роком на 15,1 %, або на 2,7 млн. грн. Також скоротився і за цей період і рівень рентабельності. У 2018 році він був 87,2 %, а у 2022 році знизився до рівня 62,1 %, що менше на 25,1 відсоткових пункти.

2. У КСП «Родниківка» бухгалтерський облік ведеться у відповідності з вимогами Законодавства України та національних стандартів бухгалтерського обліку. Веденням обліку займаються 4 працівники бухгалтерії. Облік у ведеться за журнально – ордерною формою з використанням елементів автоматизованої програми M.E.Doc. При створенні

підприємства у 2001році була розроблена і затверджена облікова політика. Облік ведеться за централізованою формою, тобто, інформація надходить з усіх структурних підрозділів до бухгалтерії підприємства для подальшої обробки та складання звітності.

3. Після проведеного дослідження організації бухгалтерського обліку у КСП «Родниківка» були виявлені деякі недоліки у його обліковій політиці, що мають свідчити про необхідність внесення удосконалень.

Нами були запропоновані шляхи вдосконалення облікової політики, які містили в собі методи реструктуризації, вже чинної політики, наповнення її змістової частини новими аспектами організації обліку. З метою повного висвітлення інформації необхідної зовнішнім користувачам, нами пропоновано доповнити преамбулу Наказу про облікову політику підприємства загальними відомостями. Тут слід вказувати назву підприємства, його юридичну адресу, місце розташування, організаційно – правову форму, номер свідоцтва про державну реєстрацію та види діяльності.

Також доцільно замінити журнально-ордерну форму обліку на автоматизовану, тим паче, що підприємство у достатній мірі має комп'ютерів у бухгалтерії.

Отже, в КСП «Родниківка» організація бухгалтерського обліку відповідає всім вимогам, а запропоновані нами пропозиції щодо її удосконалення дозволять прискорити виконання облікових процедур, надання інформації внутрішнім та зовнішнім користувачам, та знизити витрати на ведення обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрєєва Є.Д. Формування облікової політики та шляхи її вдосконалення. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/7991 (дата звернення: 21.10.2023)

2. Аніщенко Г.Ю. Облікові аспекти формування економічної інформації та порядок використання рахунків бухгалтерського обліку / Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин: зб. наук. праць. Умань, 2016. Ч.1. С. 10 - 12.

3. Барановська Т.В. Використання облікової політики при здійсненні внутрішнього контролю. / Науковий журнал. Вісник технологічного університету Поділля. Економічні науки. Ч. ІІ. Т.1.2013. №5. С. 89 - 94.

4. Белова І.М. Теоретичні основи облікової політики // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. Хмельницький : ХНУ, 2015. № 2, Т. 1 (222). С. 84-90

5. Братчук Л.М. Сутність та основи організації бухгалтерського обліку. Облік і фінанси АПК: освітній портал /https://magazine.faaf.org.ua/sutnist-ta-osnovi-organizacii-buhgalterskogo-obliku.ht (дата звернення 15.10.2023).

6. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз: проблеми теорії та методології: монографія / під заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. К., 2013. 606 с.

7. Гнатишин Л.Б., Прокопишин О. С. Організація обліку: навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006», 2014. 432 с

8. Голуб Н.Ю. Формування облікової політики підприємства в сучасних умовах господарювання // Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.17. С. 192 – 197.

9. Гудзенко Н.М., Китайчук Т.Г. Роль обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємств / Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 3. С.125 - 134

10. Дяків В.В. Основні напрями удосконалення обліку в Україні: електронне фахове видання. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2010/12.pdf

11. Євдокимов В.В. Бухгалтерський облік як джерело інформації в системі інформаційного забезпечення економіки України / Вісник ЖДТУ. Серія : Економічні науки. № 1 (51). 2010. С.46 - 50.

12. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки : монографія. К. : ННЦ «ІАЕ», 2009. 648 с.

13. Зінов'єва О.Д., Беляєва Л.А. Формування облікової політики на підприємствах. // Вісник ХНАУ. 2003. №4. С. 184.

14. Івахненков С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2003. 349 с.

15. Калетнік Г.Г., Гунько І.В. Інноваційні платформи організації науково-дискусійних молодіжних майданчиків у контексті євро інтеграційного розвитку аграрної економіки / //Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 4. С. 7 – 18.

16. Карпушенко М. Ю. Організація обліку : навч. посіб. / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2011. 239 с.

17. Кузнєцова С. Технологія організації бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки суб'єктів господарювання // Бухгалтерський облік і аудит: міжн. наук. - виробн. журн. № 6. 2008. С. 29 - 33.

18. Козка О. Особливості бухгалтерського документообігу. URL: https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-otraslevoi_buhuchet-76-osobennostibuxgalterskogo-dokumentooborota (дата звернення 28.09.2023).

19. Коцупатрий М.М. Законодавче регулювання бухгалтерського обліку в Україні // Ринкова трансформація економіки АПК: кол. монографія у чотирьох частинах / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. Ч.3. Фінансово-кредитна система К.: ІАЕ, 2002. С. 133.

20. Кундря-Висоцька О. П., Москаленко О. В., Сулима О. М. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник. Київ : УБС НБУ, 2015. 336 с.

21. Кучеренко Т.Є. Деякі аспекти розвитку системи бухгалтерського обліку // Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин: зб. наук. праць. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2016. Ч.1. С. 150 - 152.

22. Ловінська Л.Г., Стефанюк І.Б. Організація бухгалтерського обліку та фінансового контролю в сучасних умовах господарювання в Україні. К.: НДФІ, 2006. 240 с.

23. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.

24. Матрос О.М. Організаційні вимоги щодо формування облікової політики підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. с. 145-147. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_13/121.pdf (дата звернення 28.10.2023).

25. Мельниченко І.В. Обліково - економічна система сільськогосподарського підприємства // Економіка АПК: міжн. наук. - виробн. журн. 2009. № 2. С. 98 - 102.

26. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ від 27.06.2013. № 635. База даних Законодавство України / ВР України. URL: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/ (дата звернення: 15. 10. 2023)

27. Методичні рекомендації щодо складанні розпорядчого документу про облікову політику підприємства: наказ від 17.12.07. № База даних Законодавство України / ВР України. URL: http://ua-info.biz/legal/basexw/ua-ememvt.htm (дата звернення: 15.10.2023).

28. Михайлов М.Г. Облікова політика підприємств: документальне забезпечення // Ринкова трансформація економіки АПК: кол. монографія у чотирьох частинах / За ред. П.Т, Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. Ч.3. Фінансово-кредитна система. К.: ІАЕ, 2002. С. 126.

29. Олійник Я. В.Правові імперативи розвитку організації бухгалтерського обліку в Україні в системі макроекономічного управління / Проблеми економіки: міжнародний науковий жірнал. № 1. 2013. С.124-129.

30. Організація бухгалтерського обліку : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закла-дів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-тє вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2002. 592 с

31. Островерха Р. Е. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку: організаційний аспект. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2017. Вип. 1. С.167-175. URL:https://core.ac.uk/download/pdf/268452951.pdf

32. Пашніна А.О.Облікова політика підприємства як основна складова облікового процесу // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнародне фахове видання. № 1(31). 2015. С.341 351.

33. План рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. База даних Законодавство України / ВР України. URL. http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/388-plan-raxunkiv.html. (дата звернення: 20. 10. 2023).

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами і доповненнями). База даних Законодавство України / ВР України. URL: http://buhgalter911.com. (дата звернення: 15. 11. 2023).

35. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : наказ від 28.05.1999 № 137. База даних

Законодавство України / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-990 (дата звернення: 25. 10. 2023).

36. Правдюк Н.Л., Л.В. Коваль, О.В. Коваль. Облікова політика підприємств: навч. посібн. К. Центр учбової літератури. 2020. 347 с.

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996 / ВР України. URL. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 10. 11. 2023)

38. Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування : наказ Міністерства фінансів України №291 від 30.11.99 р. База даних Законодавство України / ВР України. URL. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99. (дата звернення: 25. 11. 2023).

39. Садовська І.Б., Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. Бухгалтерський облік: навч. посібн. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 388 с.

40. Салій Я.Ю. Особливості формування облікової політики в бюджетних установах. Збірник студентських наукових праць Уманського НУС. / Редкол. О.О. Непочатенко (відп.ред.) та ін. Умань, 2023. С. 115-117.

41. Сисюк С. В. Проблеми й перспективи вдосконалення організації обліку в Україні: теоретико-прикладні аспекти і міжнародні вимоги. //Бізнес інформ :міжнарод. наук. економ. журн. № 9. 2016. С. 218 – 223.

42. Сімаков К. І., Рудман В. І.. Аналіз впровадження та використання систем автоматизації бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах. /Економічний вісник Донбасу: науковий журнал. № 2 (64), 2021. 209-215. URL: http://www.evd-journal.org/download/2021/2(64)/23-Simakova.pdf (дата звернення 25.10.2023).

43. Сльозко Т. М. Організація обліку : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

44. Сопко В.В. Бухгалтерський облік //Економіка, фінанси, право: електрон. наук. фахове вид. 2014. № 4. URL: http://fingal.com.Ua/content/view/780/35/1/3/ (дата звернення: 18.10.2023)

45. Сопко В. В. Бухгалтерський облік – базовий інструмент державної регулювальної політики забезпечення фінансово-економічної стабільності та економічного розвитку / Наукові записки НаУКМА. 2012. Том 133. С. 115 – 125.

46. Стецiв І.І. Організація облікового процесу в умовах реформування системи бухгалтерського обліку України : авт. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук за спец. 08.06.04– Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / Львів, 2002. 19 с.

47. Сук П. Л., Омран Ахмад Мохаммад Аль-Іббіні. Журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку. Scientific Journal «ScienceRise» №9/1(14)2015. Економічні науки. с.47-50. URL:https://cyberleninka.ru/article/n/zhurnalno-orderna-forma-buhgalterskogo-obliku/viewer (дата звернення 28.10.2023)

48. Тучак О. Наказ про облікову політику // Баланс: міжн. наук.-виробн. журн. 2008. №5/6. С. 55 – 58.

49. Шигун М. М. Фактори впливу на процеси організації бухгалтерського обліку / Вісник ЖДТУ. 2010. № 2 (52). С. 216 – 218.

50. Шпак В.А. Облікова політика – складова організації бухгалтерського обліку // Вісник Хмельницького національного університету. 2009. № 6. Т. 1. С. 203 – 205.

51. Шумило Ю.О. Роль управлінського обліку в системі управління витратами / Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць Держ. н.-д. ін-т інформатизації та моделювання екон. Київ: НДЕІ, 2007. № 10 (77). С. 39 - 44.